

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА
УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

Бібліографічні ідеї та технології

**Аналітичний огляд
I півріччя 2017 р.**

ЗАПОРІЖЖЯ
2017

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

Відділ наукової інформації та бібліографії

Бібліографічні ідеї та технології

Аналітичний огляд

(I півріччя 2017 р.)

**м. Запоріжжя
2017**

Пропонований випуск аналітичного огляду за перше півріччя 2017 рік містить матеріали, присвячені аналізу лінгвістичного оформлення ДСТУ 8302-2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання», проблемам та перспективам рекомендаційної бібліографії в Україні, сучасним формам обслуговування на базі мережевих технологій, інноваційним моделям сучасної бібліотеки та популяризації читання у віртуальному просторі.

* * *

У 2016 році набув чинності ДСТУ 8302-2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання», текст якого був доданий до одного з випусків аналітичного огляду. Наразі з'явилась публікація О. М. Тур з аналізом лінгвістичного оформлення згаданого стандарту **«Мовні помилки в ДСТУ 8302-2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»** (Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2016. № 4) з точки зору дотримання норм сучасної української літературної мови.

Мовна експертиза тексту стандарту дозволила виявити наявні мовні помилки й надати рекомендації щодо їх виправлення. На наш погляд, варто звернути увагу на деякі, серед яких:

- спостерігається сплутування тире і дефіса (п. 4.6 «Історія України - Руси»);
- відсутність проміжків до та після навіскісної риски у тексті стандарту (п. 5.3.5, п. 5.3.6, п. 5.4.3 та ін.);
- відсутність проміжків перед крапкою з комою, що відділяє один від одного відомості про кілька об'єктів посилань (п. 5.4.6.5);
- варіативне наведення ініціалів після навіскісної риски: перед прізвищем і після нього (п. 5.5.2.1);
- деякі вимоги суперечать одна одній (наприклад, (п. 4.4) та (п. 8.6) стосовно квадратних дужок);
- у наведеному бібліографічному списку порушено порядок надання бібліографічних елементів (згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

Як зазначає автор, недоліки та помилки, виявлені в тексті ДСТУ 8302:2015, ускладнюють сприйняття змісту стандарту й неминуче

зменшують його наукову значущість. Для уникнення подібних ситуацій він рекомендує комплекс заходів, серед яких співпраця з висококваліфікованими фахівцями, зацікавленими в бездоганному мовному оформленні національних нормативних актів.

Проблемам рекомендаційної бібліографії, які найяскравіше виявилися на початку 90-х років ХХ ст., та аналізу сучасного стану бібліографічної діяльності українських бібліотек присвячено публікацію доктора історичних наук, відомого фахівця у галузі документознавства та бібліографії Галини Швецової-Водки *«Рекомендаційна бібліографія в Україні на початку ХХІ ст.»* (Бібл. вісн. 2017. № 1).

Нашому суспільству вкрай потрібна бібліографія, стверджує автор, яка б подавала бібліографічну інформацію про кращу нову літературу з усіх галузей знань, ґрунтуючись на нових ідеологічних засадах, сучасних підходах. Потрібні такі рекомендаційні бібліографічні посібники, в яких би заново переглядалася наявна видавнича продукція і відбиралася наявна видавнича продукція і відбиралася саме та, яка дійсно може використовуватися з метою освіти, самоосвіти, виховання та популяризації знань.

На жаль, порівняння теоретичних уявлень про рекомендаційну бібліографію з її реальним станом часто стає основою невтішних висновків, серед яких – навіть питання необхідності такої бібліографічної продукції взагалі.

Однак, бібліографічна практика спростувала негативні прогнози деяких фахівців стосовно рекомендаційної бібліографії. Бібліографи продовжували створювати рекомендаційні бібліографічні посібники, постійно вдосконалюючи їх методику, залучаючи нові джерела і способи подання інформації.

У пропонованій статті узагальнено досвід створення рекомендаційної бібліографічної продукції Національної бібліотеки ім. Ярослава Мудрого, Національної бібліотеки України для дітей, Державної бібліотеки України для юнацтва; наведено приклади новітніх рекомендаційно-бібліографічних проектів обласних, міських та інших типів бібліотек; відзначено активізацію рекомендаційно-бібліографічної діяльності читачів у соціальних мережах, появу нових жанрів

рекомендаційної бібліографічної інформації, підґрунтям яких є електронні ресурси та інформаційно-комунікаційні технології.

За умов інформатизації суспільство потребує змін та активізації не лише інформаційного ресурсу, а й потенціалу бібліотек, наближення його до потреб і сподівань користувачів, різноманітних соціальних груп і структур. Ці процеси у книгозбірні відбуваються через трансформацію бібліотечно-інформаційного виробництва. Ксенія Бережна в статті *«Інформаційний сервіс публічних бібліотек України: напрями розгортання в комунікаційному просторі»* (Вісник Кн. палати. 2016. № 11) підкреслює, що більшість публічних книгозбірень надають основні послуги у класичній формі, при цьому кількість читачів, відвідувань, книговидач продовжує скорочуватися.

Проте процеси інформатизації, які активно впроваджуються в публічних книгозбірнях, суттєво впливають на якісні й кількісні показники інформаційного сервісу. Зокрема, наявна тенденція до збільшення звернень до веб-сайтів публічних бібліотек майже у всіх регіонах. Так, послугами книгозбірень за допомогою мережі Інтернет скористалися 13323,6 тис. відвідувачів (2014 р.).

Значна кількість інформаційних послуг надається у процесі підготовки і проведення соціокультурних заходів, що свідчить про пріоритетність цього напрямку роботи.

Отже, публічні книгозбірні орієнтовані на подальшу автоматизацію бібліотечних процесів і обслуговування користувачів. Формування асортиментної політики у процесі створення та надання інформаційних продуктів і послуг, розширення їх спектра завдяки впровадженню інновацій дали бібліотекам змогу надавати сервісні послуги: відправлення або приймання повідомлень електронною поштою; використання Інтернету; пошук інформації у веб-мережі на замовлення; друк на принтері; сканування тощо.

Тобто, активне застосування сучасних форм обслуговування на базі мережевих технологій допоможе публічним бібліотекам України повною мірою реалізувати свої функції, якнайповніше та ефективніше задовольняти потреби користувачів.

Сучасний розвиток інформаційного суспільства вимагає нових форм довідково-бібліографічного обслуговування, пов'язаних з використанням

інформаційно-комунікаційних технологій. У публікації Тетяни Логи *«Традиційне та дистанційне довідково-бібліографічне обслуговування в ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського»* (Вісник Кн. палати. 2016. № 11) проаналізовано та з'ясовано переваги окремих видів довідково-бібліографічного обслуговування (ДБО).

Так, традиційне ДБО відбувається на основі пошуку інформації в традиційних каталогах і картотеках бібліотеки, електронному каталозі, імідж-каталозі, довідково-бібліографічному фонді, власних електронних базах даних тощо.

Дистанційне ДБО відбувається синхронно (у режимі реального часу) та асинхронно (через певний проміжок часу). Синхронне обслуговування дає змогу не лише надавати інформацію, а й навчити абонента здійснювати пошук самостійно. До того ж у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського працює сервіс «Допомога онлайн», який дозволяє в режимі реального часу спілкуватися з віддаленим користувачем через спеціальну форму, розміщену на веб-порталі бібліотеки.

У 2007 році ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського долучилася до корпоративного проекту «Об'єднана довідкова служба України «Віртуальна бібліографічна служба», що був створений 2005 р. на базі Національної бібліотеки України для дітей. Перевагою цього сервісу є те, що користувач, маючи доступ до мережі Інтернет, може поставити запитання у будь-який зручний для нього час, не обмежуючись графіком роботи установи. Як зазначає автор, послуги електронної довідкової служби передбачають надання відповіді на конкретний запит, але не мають на меті навчити користувача самостійно орієнтуватися в пошукових системах.

Однак, аналізуючи бібліографічні запити читачів, науковці дійшли висновку, що пріоритетне значення для сучасного користувача має не бібліографічний опис документа, а саме документ як носій інформації, незалежно від його матеріальної форми. Тому на практиці набуло поширення комплексне обслуговування, що охоплює пошук, надання документів, їх копіювання (сканування) та відправлення користувачу, - так звана «Електронна доставка документів».

Досвід бібліотеки з організації ДБО свідчить, що завдяки сучасним інформаційним технологіям фахівці установи мають можливість якісно

обслуговувати абонентів, надаючи як традиційні, так і дистанційні бібліографічні довідки.

Публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, рекомендаційні матеріали міжнародних бібліотечних організацій останніх років доводять, що серед пріоритетних стратегій розвитку бібліотек, основних напрямів їх практичної діяльності особлива увага приділяється посиленню ролі бібліотек в якості порталів для інформаційного доступу (створення національних точок доступу до інформації на безоплатній основі, розроблення та реалізація національних програм з оцифрування, більш активне використання інформаційно-комунікаційних технологій); розвитку інструментів, засобів і систем інформаційного менеджменту та вдосконалення ІКТ з метою розвитку освіти, науки, культури, комунікацій.

Активне використання ІКТ стимулює виробництво інформації в електронному вигляді, появу нових видів електронних ресурсів, формування різних типів електронних документів (мережевих версій друкованих видань, тематичних колекцій веб-ресурсів, бібліографічних та реферативних оглядів, дайджестів тощо), електронних публікацій, що не мають друкованих аналогів, електронної аудіо- та відеоінформації, мультимедійних продуктів тощо. Бібліотеки стають не тільки розповсюджувачами вищезначених готових інформаційних продуктів, а й активними виробниками власних електронних інформаційних ресурсів, формування яких здійснюється з використанням великої кількості бібліографічних, реферативних, повнотекстових джерел.

Зі стрімким зростанням обсягу згаданих ресурсів, представлених на веб-сайтах бібліотек, активним застосуванням ІКТ у бібліотечній діяльності, впровадженням нових форм та методів, зорієнтованих на обслуговування електронною інформацією, актуалізуються питання, пов'язані з вивченням інформаційних потреб користувачів, особливостями їх поведінки при здійсненні різних видів пошуку.

Тому метою статті Надії Каліберди, Олександри Ясінської та Олени Півнюк *«Електронні інформаційні ресурси в системі бібліотечно-інформаційного обслуговування наукової бібліотеки»* (Бібл. вісник. 2016. № 6) є представлення результатів дослідження інформаційних потреб користувачів та піднесення ефективності використання

електронних джерел інформації у НБУВ, проведеного упродовж 2013-2016 рр. Виокремлено основні категорії користувачів електронних ресурсів, охарактеризовано рівень їх інформаційної культури, зорієнтованість щодо отримання потрібної інформації, окреслені шляхи підвищення ефективності обслуговування користувачів наукової бібліотеки електронними ресурсами.

Отримані результати дослідження дали змогу сформулювати пріоритетні завдання щодо підвищення ефективності обслуговування електронними ресурсами користувачів наукової бібліотеки: відновлення формування БД «Автореферати дисертацій»; забезпечення систематичного доступу до іноземних БД Elsevier, Scopus, Ebsco, BioOne, що вимагає поліпшення фінансування бібліотеки; розширення репертуару повнотекстових документів в електронній бібліотеці НБУВ; підвищення інформаційної культури користувачів; впровадження систематичного інформування користувачів про нові ресурси та послуги.

Продовжує тему публікація Тетяни Коваль та Лесі Туровської *«Інноваційні моделі сучасної бібліотеки у контексті бібліотечно-інформаційного обслуговування»* (Вісник Кн. палати. 2017. № 1).

Упродовж останніх десятиріч відбувається модифікація традиційних форм обслуговування, - стверджують автори. Саме завдяки гнучкій сприйнятливості до новітніх технологій книгозбірні не втрачають власного місця на ринку інформаційних послуг. При цьому бібліотечні фахівці активно впроваджують сучасні технічні та програмні засоби, розробляють власні електронні інформаційні ресурси, продукти, послуги, веб-сервіси тощо.

Концептуальний аналіз визначеної проблеми доводить, що на сучасному етапі розвитку бібліотечної справи є дві взаємопов'язані моделі бібліотечно-інформаційного обслуговування: традиційна (вертикальна) та інноваційна (горизонтальна).

Провідною формою горизонтальної моделі є модель «Бібліотека 2.0» як новий напрям організації обслуговування віддалених користувачів в електронному середовищі. Одна з основних її ідей полягає в тому, що спеціалісти книгозбірні, надаючи послуги абонентам усередині установи, також передбачають вихід за межі читальних залів і приміщень, просуваючи власні бібліотечно-інформаційні ресурси, послуги і

продукти у середовищі, де взаємодіють як фактичні, так і потенційні читачі: на сайтах, у блогах, соціальних мережах тощо.

У більш широкому розумінні модель «Бібліотека 2.0» є філософією, в якій користувач виступає як рівноправний учасник бібліотечного процесу, а простір книгозбірні стає здебільшого інтерактивним, що відповідає потребам сучасного зовнішнього читацького середовища. Віддалених користувачів, насамперед, цікавить організація доступу до ЕК у режимі реального часу, бази даних, електронна бібліотека, а також доступ до віртуальних сервісів: електронної доставки документів, віртуальної довідкової служби, можливість перегляду електронних бібліотечних виставок тощо.

Тобто, в умовах сьогодення книгозбірні створюють сучасну модель комплексного бібліотечно-інформаційного обслуговування, зорієнтовану на користувачів незалежно від соціального статусу, національної належності, віку, мови, місця проживання тощо. Впровадження пропонованої моделі можливе лише за умов суцільного адаптування бібліотек до реалій сучасного інформаційного середовища.

Сучасні бібліотечні установи, шукаючи інноваційні форми надання послуг та впроваджуючи у повсякденну практику новітні технології для покращення комунікацій з користувачами, активно використовують такий сегмент Інтернету як блогосфера.

Для сучасних бібліотекарів, які прагнуть підтримати належний рівень установи в інформаційному суспільстві, блог – зручний інструмент промоції книгозбірні та її сервісів, поширення інформації з питань бібліотекознавства, розвитку інформаційно-бібліотечних технологій, налагодження зв'язку з віддаленою аудиторією, залучення нових читачів.

У статті Валентини Медведєвої **«Бібліотечна блогосфера як засіб комунікації бібліотечної установи в інформаційному середовищі»** (Вісн. Кн. палати. 2016. № 12) досліджено шляхи розвитку й поширення бібліотечних блогів. Зокрема, автор зазначає, що бібліотечний блог – це можливість налагодження діалогу «бібліотекар-читач», унікальний майданчик для реалізації креативних ідей бібліотечних фахівців і широкий простір для творчості. Крім того, онлайн-щоденник дає змогу якнайкраще та найоперативніше інформувати про бібліотечні події, а

також рекламувати установу і популяризувати читання у мережевому середовищі, яке охоплює найбільший сегмент сучасної аудиторії.

Тобто, бібліотечна блогосфера є повноцінним джерелом контенту, своєрідним «дзеркалом життя», що відображає актуальні проблеми суспільства і думку про них бібліотечного співтовариства. Завдяки розвитку нового медіасередовища змінюється інформаційний порядок денний, характер і спосіб реагування аудиторії. Бібліотечний сайт може перетворити відвідувача у споживача контенту, послуги або продукту. Читач шукає середовище, в якому в режимі реального часу знайде відповіді на запитання, отримає якомога більше інтерактивних можливостей і сервісів. Саме сучасні інтерактивні служби, що постійно розвиваються, перетворюють випадкового відвідувача сайту бібліотеки на постійного користувача. За допомогою блога можна залучити широку аудиторію до участі у діалогах із книгозбірнею, паралельно збільшуючи контакти в різних країнах.

Сьогодні через низку як об'єктивних, так і суб'єктивних причин у багатьох країнах зменшується інтерес до книги, читання, що поступово спричиняє стрімке падіння рівня освіченості та духовності людей. Тому просування книги та популяризація читання стають нагальною потребою сьогодення.

Бажання читати не виникає саме по собі, його необхідно прищеплювати і розвивати. Ця проблема вимагає практичних дій щодо змінення діяльності сучасних бібліотек, адже популяризація читання – одна з основних її функцій. Сучасні реалії змушують ламати існуючі стереотипи, передбачати нові підходи і пріоритети в організації обслуговування користувачів.

З аналізом таких інновацій, спрямованих на популяризацію читання у віртуальному просторі, знайомить стаття О. Білик *«Електронні ресурси бібліотек України на допомогу читанню»* (Бібл. планета. 2017. № 1).

Сьогодні публічні бібліотеки України здійснюють системну діяльність щодо популяризації книги та читання в електронному середовищі:

- на своїх сайтах активно популяризують конкретні твори та їх авторів за допомогою буктрейлерів, віртуальних книжкових виставок, скайп-вечорів тощо;
- створюють повнотекстові інформаційні ресурси та постійно поновлюють їх зібрання;
- розміщують у рекламній продукції краєзнавчі мозаїки, анотовані бюлетені нових книг, рекомендаційні списки літератури, інформаційні дайджести тощо;
- допомагають користувачам у виборі художньої літератури, розміщуючи експертні оцінки щодо певних творів;
- представляють інформацію про літературний сегмент Інтернету (сайти письменників, літературних об'єднань);
- активно використовують соціальні мережі, відеохостинги, мають власні канали на YouTube тощо;
- впроваджують мобільні технології – QR-коди для популяризації книг та авторів;
- застосовують інтерактивні форми підтримання інтересу до читання: опитування, он-лайнвікторини за творчістю автора, рейтинги книг і письменників тощо;
- встановлюють зворотний зв'язок на своїх веб-сайтах, використовують електронну пошту для виявлення літературних уподобань користувачів;
- застосовують різні методи веб-аналітики: аналіз відвідуваності, юзабіліті-тестування¹, бенчмаркінг² тощо;
- активізують співпрацю з регіональними онлайн-ресурсами та всеукраїнськими медіа для віртуальної популяризації власних фондів.

Як зазначає автор, пропонований огляд діяльності публічних бібліотек України з популяризації книги і читання у віртуальному просторі аж ніяк не претендує на всеохопність і вичерпність, хіба що дає розуміння того, що зазначена проблема є комплексною і актуальною.

¹ Комплекс заходів, спрямованих на виявлення проблемних питань, що виникають у відвідувачів сайту.

² Порівняння своєї роботи із загальними тенденціями і діяльністю конкурентів за допомогою незалежних дослідних ресурсів.

Цікавий досвід Дніпропетровської ОУНБ ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія пропонує Юлія Зюлева в публікації *«О рідна земле, люба моя нене!»: підсумки проведення обласного конкурсу на кращий електронний продукт з краєзнавства»* (Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. 2017. № 1). Метою згаданого заходу була ідея посилити духовний та культурний розвиток мешканців Дніпропетровської області через пізнання історії, географії, етнографії, обрядів та звичок свого краю. Бібліотекарі області мали змогу застосувати сучасні інформаційні технології, нові форми популяризації краєзнавчої літератури, а робота над створенням краєзнавчого електронного продукту сприяла взаємодії й організації спільної діяльності бібліотек з усіма установами й організаціями, зацікавленими у вивченні й збереженні історії й культури Дніпропетровщини.

У конкурсі взяли участь тридцять одна публічна бібліотека області – обласні, центральні, районні, міські, сільські, дитячі. Бібліотеки області представили електронні продукти з мультимедійним наповненням різного цільового й читацького призначення: віртуальні путівники, екскурсії й подорожі по пам'ятним місцям Дніпропетровщини – літературним, природним, етнографічним, електронні книжкові виставки, презентації, присвячені видатним особистостям, важливим датам, подіям.

Як і в кожному конкурсі, експертне журі обрало твори-переможці, оцінюючи пропоновані матеріали за багатьма критеріями. Так, дипломом переможця, що посів третє місце, відзначена робота Новоолександрівської сільської бібліотеки-філії № 21 Синельниківського району. Історія бібліотеки, що тісно переплітається з історією села, знайшла своє відображення у відеоролику. Це розповідь не тільки про історичні пам'ятки села Новоолександрівка, але і про людей, які творили власну історію. Друге місце посіла КЗ «Павлоградська міська ЦБС», яка надіслала на конкурс десять відеоробіт різноманітної тематики, серед яких: «Єврейське кладовище – священне місце для народу, який шанує свої традиції» (відзнятий після прогулянки занедбаним єврейським цвинтарем м. Павлоград); «Мавринський майдан – стоунхендж наших предків» (присвячений старовинному майдану-кургану у Павлоградському районі); «Військова слава Павлограда» (про будівлі

старовинних гусарських казарм, розташованих майже у центрі міста). Перше місце посіла Центральна міська бібліотека ім. Т. Г. Шевченка м. Кам'янське – з чудовою відео-хрестоматією «То є місто Кам'янське» та якісною, наочною й змістовною презентацією однойменного історико-культурологічного проекту, присвяченого дослідженню та популяризації невідомих та маловідомих сторінок міста.

Отже, підсумовуючи вище сказане, можна відзначити, що проведення цього конкурсу дало змогу виявити, узагальнити й поширити кращий досвід краєзнавчої діяльності бібліотек області. Кращі матеріали учасників конкурсу увійдуть до електронного видання.

Список літератури:

1. Бережна К. Інформаційний сервіс публічних бібліотек України: напрями розгортання в комунікаційному просторі / Ксенія Бережна // Вісн. Кн. палати. - 2016. - № 11. – С. 9-12.
2. Білик О. Електронні ресурси бібліотек України на допомогу читанню / О. Білик // Бібл. планета. – 2017. - № 1. – С. 16-21. – Бібліогр.: 15 назв.
3. Зюлева Ю. «О рідна земле, люба моя нене!»: підсумки проведення обласного конкурсу на кращий електронний продукт з краєзнавства / Юлія Зюлева // Бібл. форум: історія, теорія і практика. - 2017. - № 1. – С. 29-31.
4. Каліберда Н. Електронні інформаційні ресурси в системі бібліотечно-інформаційного обслуговування наукової бібліотеки / Надія Каліберда, Олександра Ясінська, Олена Півнюк // Бібл. вісн. - 2016. - № 6. – С. 21-28. – Бібліогр.: 21 назва.
5. Коваль Т. Інноваційні моделі сучасної бібліотеки у контексті бібліотечно-інформаційного обслуговування / Тетяна Коваль, Леся Туровська // Вісн. Кн. палати. - 2017. - № 1. – С. 11-15. – Бібліогр.: 14 назв.
6. Лога Т. Традиційне та дистанційне довідково-бібліографічне обслуговування в ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського / Тетяна Лога // Вісн. Кн. палати. - 2016. - № 11. – С. 14-18. – Бібліогр.: 13 назв.
7. Медведєва В. Бібліотечна блогосфера як засіб комунікації бібліотечної установи в інформаційному середовищі / Валентина Медведєва // Вісн. Кн. палати. - 2016. - № 12. – С. 20-22. – Бібліогр.: 8 назв.
8. Тур О. М. Мовні помилки в ДСТУ 8302-2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / О. М. Тур // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. - 2016. - № 4. – С. 51-55. – Бібліогр.: 13 назв.
9. Швецова-Водка Г. Рекомендаційна бібліографія в Україні на початку ХХІ ст. / Галина Швецова-Водка // Бібл. вісн. – 2017. - № 1. – С. 11-16.

Бібліографічні ідеї та технології

Аналітичний огляд

(I півріччя 2017 р.)

Підготувала: *М. Маслова*

Редактор: *Т. Пішванова*

Комп'ютерна верстка: *Г. Мацієвська*

Надруковано у КЗ «ЗОУНБ» ЗОР
69095, Запоріжжя, просп. Соборний, 142
Наклад 35 пр.

Відділ наукової інформації та бібліографії

Телефон: (061) 787-53-57

Ел. пошта: bibliograf.zounb@ukr.net, bibliograf@zounb.zp.ua

Адреса сайту бібліотеки: www.zounb.zp.ua

**ЗАПОРІЖЖЯ
ПР. СОБОРНИЙ, 142
061787 53 57**

**BIBLIOGRAF.ZOUNB@UKR.NET
BIBLIOGRAF@ZOUNB.ZP.UA**

**FACEBOOK.COM/BIBLIOGRAF.ZOUNB
YOUTUBE.COM/BIBLIOGRZOUNB**

ZOUNB.ZP.UA